
Československá akademie věd
PSYCHOLOGICKÝ ÚSTAV
PRAHA

5/1982

BULLETIN

Československá akademie věd

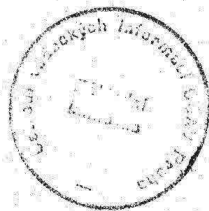
Psychologický ústav

BULLETIN

č. 5

Praha
květen 1982

AP32 / 5.1982. (1981.)

04646/84

SOUPIS PUBLIKAČNÍ ČINNOSTI
PRACOVNÍKŮ PSYCHOLOGICKÉHO ÚSTAVU ČSAV
ZA ROK 1981

Obsah:

1) Anotovaný soupis ~~publikační činnosti~~	3
2) Jmenný rejstřík	16

ANOTOVANÝ SOUPIS PUBLIKAČNÍ ČINNOSTI

MONOGRAFIE

1. HLAVSA, J. a kol.: Psychologické problémy k tvořivosti. Praha, Stát. pedagog. nakl. 1981.

Koncepční publikace o cílech a programech výchovy k tvořivosti.

2. LINHART, J.: Základy obecné psychologie. Praha, Stát. pedagog. nakl. 1981.

Vysokoškolská učebnice Základy obecné psychologie teoreticky zobecňuje naše i četné zahraniční výzkumné výsledky. Je první českou vysokoškolskou učebnicí obecné psychologie od roku 1945. Metodologicky důsledně vychází z principu marxisticko-leninské filozofie

KANDIDÁTSKÉ DISERTAČNÍ PRÁCE

3. BLAŽEK, V.: Kategorie pánve a postavy pražských matek (ve vztahu k průběhu těhotenství a porodu). Praha 1981. Přírodověd. fakulta UK.

Katedra antropologie.

V práci byly stanoveny kategorie pánve na základě vnějších pánevních rozměrů a za použití vnější klastrové analýzy při kontrole diskriminační analýzou. Obdobně byly ověřeny v literatuře popsané kategorie postavy ženy. Mezi jednotlivými kategoriemi postavy i kategoriemi pánve byly zjištěny rozdíly v některých charakteristikách průběhu těhotenství a porodu.

SBORNÍKY

4. KODÝM, M.: Podíl psychologie na realizaci vědní politiky strany. Sborník referátů přednesených na vědeckém semináři k 60. výročí založení Komunistické strany Československa. Praha, Psychol. ústav 1981. U příležitosti 60. výročí založení KSČ Psychologický ústav ČSAV uspořádal vědecký seminář, jehož posláním bylo zhodnotit podíl československé psychologie na plnění vědní politiky strany. Jednotlivé příspěvky přednesené na semináři byly zpracovány pro sborník, dokumentující úsilí čs. psychologů o rozvoj marxisticky orientované psychologie a využívání vědeckovýzkumných výsledků k řešení naléhavých úkolů společenské praxe v oblasti ideologické, oblasti řízení a rozvoje ekonomiky, v oblasti péče o psychické zdraví člověka a v oblasti výchovy a vzdělání.

5. LINHART, J.: Proceedings of the 3rd Prague Conference Psychology of Human Learning and Development. Part 2. Praha, Psycholog. ústav ČSAV 1978.

Sborník je publikací, která vznikla na základě referátů III. pražské konference. Obsahuje referáty ze symposia Kognitivní a semiotické procesy a z dalšího symposia Učení a myšlení. Referáty jsou publikovány anglicky a rusky.

VĚD. STUDIE VE SBORNÍCÍCH A VĚD. PUBLIKACE

6. BOKOROVÁ, V.: The problem of human motivations modeling. In: Proc. of the 3rd Prague Conf. Psychol. of Human Learning and Develop. Part 2. Praha, Psychol. ústav 1978, s.564-571.

Autorka poukazuje na význam pojmu motivace při výkladu psychologických jevů a nedostatky dosavadních modelů motivace lidského jednání, které jsou redukcionistické nebo příliš parciální.

Kriticky hodnotí některé z nich. Vyčleňuje procesuální a strukturální aspekt motivace a uvádí ji do vztahu k pojmu psychické regulace. Motivace tvoří její aktivní subjektivně-evaluační aspekt, který je třeba modelovat v kontextu osobnosti jako integrovaného celku i v kontextu jejího ekologicko-sociálního začlenění. Multi-dimenzionálním vazbám motivace odpovídá jen soubor komplementárních dílčích modelů.

7. BOKOROVÁ, V.: Význam sociálně psychologických přístupů v oblasti výchovy. In: Sociálna psychológia v službách našej spoločnosti. Bratislava, Dom techniky ČSVTS 1981, s. 51-58.

V článku jsou stručně charakterizovány hlavní problémové okruhy řešené v sociálně psychologických výzkumech, které jsou relevantní pro pedagogickou teorii i výchovnou praxi. Autorka zejména poukazuje na význam sociální determinace motivů chování z hlediska úkolů vyplývajících z požadavku formování harmonické a vyspělé osobnosti v podmínkách rozvinuté socialistické společnosti.

8. FRAŇKOVÁ, S.: Long term effects of protein deprivation and of psychological stress. In: Trojan, S. - Šťastný, F. (Ed): Ontogenesis of the Brain. Vol. 3, 1980, s. 283-288.

Byly porovnány dlouhodobé efekty časně proteinové malnutrice a různých forem psychologického stresu v časném nebo pozdějším věku na spontánní chování samců a samic laboratorního potkana. Byly zjištěny negativní důsledky jak podvýživy, tak opakovaných zátěžových situací a kumulativní efekty obou strssů.

9. FRAŇKOVÁ, S.: Nutrition and Behavior: Animals (other than Primates). In: CIRS Handbook of Nutritional Requirements in a Functional Contexts. Vol, 2, (U.S.A.), CIRS Press 1981, s. 479-519.
- Přehled nálezů o působení výživy na chování zvířat. Byla shrnuta data ze světové literatury i vlastních prací o vlivu tuků, glycidů, bílkovin, aminokyselin, nedostatečné i nadměrné výživy na chování laboratorních zvířat. Připojeno 383 citací.
10. ČEPELÁK, J.; FRAŇKOVÁ, S., URBAN, E.: Účast psychologie v péči o zdraví lidu. In: KODÝM, M: Podíl psychologie na realizaci vědní politiky strany. Sborník referátů přednesených na vědeckém semináři k 60. výročí založení Komunistické strany Československa, Praha, Psychol. ústav 1981, s.47-51.
- Vytyčeny hlavní úkoly klinické psychologie v socialistické společnosti.
11. HLAVSA, J.: Efektivní příprava k tvůrčí řídicí práci. In: Rozvoj tvůrčího potenciálu vědeckých a řídicích pracovníků. Praha, Dům techniky 1981, s. 77-87.
- Koncepce tvůrčího rozvoje řídicích pracovníků, jeho obsahové a metodické stránky.
12. HLAVSA, J.: Identifikace tvořivosti a problémy rozvoje tvůrčích schopností specifických pro tvůrčí profese. Praha, ČVUT 1980, s. 12-16.
- Identifikační prostředky pro zjišťování základních tvůrčích schopností a způsoby jejich rozvoje na vysoké škole

13. HLAVSA, J.: Principy a metody výchovy k tvořivosti.

In: Rozvoj tvořivosti socialistického člověka.

Ed. R. Opata. Praha, Horizont 1981, s. 45-67.

Principy výchovy k tvořivosti, náplně kreativizačních programů, situační přístup.

14. HLAVSA, J.: Motor activities with creative effects.

In: Proceeding of the V. European Congress of Sport Psychology. Vol. 2. Varna 1979-1981, s. 153-156.

Systém pohybové aktivity s předpokládanými pozitivními účinky na rozvoj tvořivosti.

15. BENEŠ, J., HLAVSA, J.: Research and Application of

Creativity in Czechoslovakia in Creativity Research.

In: International Perspectives. Ed. M.K. Raina, New Delhi 1981, s. 69-70.

Přehled koncepce, výzkumů a výsledků aplikace psychologie tvořivosti v ČSSR. Činnost kabinetu kreativity, přehled prací.

16. KODÝM, M.: 60. let KSČ v boji za rozpracování a rea-

lizaci vědeckotechnické politiky a její odraz v psychologii. In: KODÝM, M.: Podíl psychologie na realizaci vědní politiky strany. Sborník ref. přednesených na vědeckém semináři k 60. výročí založení KSČ. Praha, Psychol. ústav 1981, s. 5-26.

V obsáhlé stati je zachycena historie KSČ, její hlavní etapy a vyzdvíženo úsilí strany o vytvoření koncepce vědeckotechnické politiky. Autor dokumentuje vývoj psychologie v Československu se zřetelem k úsilí o vytvoření marxistické psychologie, její těsné spojitosti s úkoly vytyčenými jednotlivými sjezdy.

17. KODÝM, M.: Problemy naučnoj informacii v psichologii sporta. In: Proceeding of the V. European Congress of Sport Psychology. Vol. 2. Varna 1979-1981.

Stať obsahuje shrnutí problematiky získávání informací, zpracovávání a šíření vědeckých informací v psychologii sportu a možnosti řešení této problematiky formou mezinárodní spolupráce.

18. KOTÁSKOVÁ, J.: Učení se roli z hlediska ontogenetických a celospolečenských změn. In: Dítě - rodina - společnost. Sborník ze semináře. Praha 1981, s.133-154.

Je rekapitulována psychologická teorie učení se roli v procesu socializace dítěte a presentována relevantní data z longitudinálního výzkumu. Porovnán je též vývoj v pojetí role matky a otce (identifikace s feminní a maskulinní rolí) dětmi mezi 4. a 6. rokem věku, a to před 15 lety a nyní (zjištění projektivní technikou doll-play).

19. Taxová, J., Helus, J., Klímová, Z., LANGOVÁ, M.: Uplatnění psychologie při výchově socialistické osobnosti. In: KODÝM, M.: Podíl psychologie na realizaci vědní politiky strany. Sborník ref. přednesených na věd. sem. k 60. výr. založení KSČ. Praha, Psychol. ústav 1981, s. 52-61.

Rozvoj osobnosti učitele předpokládá vytvořit tak působivé situace, aby bylo dosaženo maximálního rozvoje efektu. Východiskem je analýza situace.

20. Frencl, M., LINHART, J.: Analiz latentnych periodov reakcij pri raspoznavaniji risunkov. In: Proc. of the 3rd Prague Conf. Psychol. of Human Learn. and Develop. Part 2. Praha, Psychol. ústav 1978, s.323-341.

Studie podává přehled výsledků analýzy latentních dob při znakově pojmové identifikaci (ZPI). Z analýzy plyne dialektická jednota kontinuálnosti a diskontinuálnosti poznávacích procesů v dané problémové situaci. Studie se opírá o podrobnou statistickou analýzu kvalit reakcí (správných i chybných) i jejich lat.dob.

21. LINHART, J.: Psychológia činnosti, řešení problémov a učenia v procesoch riadenia. In: Psychológia v práci vedúceho. 1. vyd. Bratislava, Práca 1981, s. 29-42. Stať ve sborníku. Zabývá se kategorií činnosti řešení problému a učení z hlediska psychologie a ukazuje na aplikační možnosti v oblasti společenského a psychologického řízení.
22. LINHART, J.: Úkoly psychologických věd po XVI. sjezdu KSČ. In: KODÝM, M.: Podíl psychologie na realizaci vědní politiky strany. Sborník ref. přednesených na věd. sem. k 60. výročí založení KSČ. Praha, Psychol. ústav 1981, s.62-66.
Autor se zabývá základními úkoly psychologie po XVI. sjezdu KSČ a vymezuje hlavní perspektivy jak jejího rozvoje tak jejího využití v naší socialistické společnosti.
23. LINHART, J., Kováč, D., KODÝM, M., Pardel, T.: Psychologija v Československu. In: Psychologičeskaja nauka v socialističeskich stranach. Moskva, Nauka 1981.
Stať se zabývá jako i ostatní příspěvky tohoto sborníku současným stavem a perspektivami rozvoje psychologie. Podává přehled psychologických pracovišť v Československu, jejich úkoly a shrnuje dosažené výsledky.

VĚDECKÉ STUDIE V ODBORNÝCH ČASOPISECH

24. BLAŽEK, V., Hajniš, K., Brůžek, J.: Ontogeneze vlasové a oční pigmentace v době dětské. Čas. lék. čes., 120, 1981, č. 47, s. 1469-1475.

Práce uvádí výsledky výzkumu vývoje pigmentace československých dětí od 1,5 do 15 let na základě rozsáhlého antropologického šetření.

25. Hajniš, K., Brůžek, J., Petrásek, R., BLAŽEK, V.:
Tloušťka kožních řas a depotní tuk u 9 až 15 letých českých a slovenských dětí. Čas. lék. čes., 119, 1980, č. 46, s. 1252-1257.

Práce uvádí na základě rozsáhlého antropologického výzkumu československých dětí údaje o kožních řasách vzhledem k depotnímu tuku.

26. Hajniš, K., Petrásek, R., BLAŽEK, V., Brůžek, J.:
Anderungen der Hautfaltendicke an Extremitäten und Kopf im Kindesalter und ihre Beziehungen zum Rohrer-Index. Anthropol. Anz., 39, 1981, č. 2, s. 96-115.

Práce popisuje na základě rozsáhlého antropologického výzkumu československých dětí vývojové změny kožních řas na končetinách a hlavě ve vztahu k Rohrerovu indexu.

27. FRAŇKOVÁ, S.: Influence of early social environment on behavioural development and on later maternal behaviour of protein deprived rats. Activ. Nerv. Super., 23, 1981, s. 81-91.

Zjišťovány vlivy sociálního prostředí na následky malnutrice v chování laboratorních potkanů. Bylo prokázáno, že zvýšení sociální stimulace, narozená přítomností zdravě dospělé samice ve hnízdech mláďat

podvyživených vedě ke zvýšení spontánní aktivity, a k redukci některých dalších poruch, navozených nedostatečnou výživou.

28. FRAŇKOVÁ, S.: Psychologické důsledky rané malnutrice. Čs.Psychol., 25, 1981, č. 3, s. 237-248.

Přehledná práce shrnující výsledky experimentálního i klinického výzkumu proteinové a energetické podvýživy v časném věku u laboratorního zvířete u lidí. Přehled shrnuje rovněž vlastní nálezy autorky. Připojeno 118 citací.

29. FRAŇKOVÁ, S., Trojan, V.: Srovnání spontánního chování křečička džungarského (*Phodopus sungorus*) a laboratorního potkana (*Rattus norvegicus*). Bull. Activ. Nerv. Super., 1980, č. 1, s. 12-13.

Byly porovnány základní charakteristiky chování u dvou druhů hlodavců. Byly zjištěny rozdíly v intenzitě spontánní explorační aktivity a v dynamice habituace. U křečička džungarského byla nápadně zhoršena habituace explorační aktivity.

30. Pařízková, J., FRAŇKOVÁ, S., Špátová, M., Petrásek, R.: Spontaneous motor activity, energy cost of grough and lipid metabolism in male rats with early protein energy malnutrition. Baroda J. Nutr., 1980, č. 7, s. 49-54.

U dospělých potkaních samců, podrobených časně protein-energetické malnutrici, byl proveden komplexní výzkum fyziologických vlastností. Byl studován zejména vliv zvýšení spontánní aktivity na dlouhodobé metabolické odpovědi na časnou podvýživu. U podvyživených zvířat se zvýšeným pohybovým režimem byla zjištěna větší ekonomičnost energetického metabolismu ve srovnání s kontrolami.

31. Beneš, J., BLAVSA, J.: Některé akce aplikované psychologie kreativity koncem let sedmdesátých. Psychol. ekon. praxi, 1981, č. 2, s. 85-90.

Přehled akcí pořádaných v oblasti metod identifikačních, tvářčích, výchovných, řídicích, rozvojových v ČSAV, UNESCO (FEANI) u nás a seminář v Novosibirsku 1979.

32. KODÝM, M.: 60 let KSČ v boji za rozpracování a realizaci a realizaci vědeckotechnické politiky a její odraz v psychologii. Čs. Psychol., 25, 1981, č. 5, s. 293-402.

Hlavním tématem článku je přehled vývoje psychologie u nás, v souvislosti se založením KSČ, až po současnost. Koncepce vědeckotechnické politiky strany, zpracovaná postupně v průběhu existence KSČ a komplexněji formulovaná počátkem sedmdesátých let, se příznivě promítá i ve vývoji čs. psychologie, autor shrnuje nejdůležitější dokumenty, které vytyčují hlavní směry rozvoje marxisticko-leninské psychologie, cituje jejich stěžejní úkoly a podává přehled o struktuře vědeckovýzkumné činnosti v psychologii v 7. pětiletce.

33. KOTÁSKOVÁ, J., Ekström, H., Vajda, I.: Lokalizace kontroly jako moderní měřítko regulace osobnosti u dětí. Psychol. a patopsychol. dítěata, 1981, č. 6, s. 483-499.

Metoda Externí-interní kontroly Nowického a Stricklanda je teoreticky zhodnocena a podrobena psychometrické analýze, na jejímž základě je metoda upravena pro použití v diagnostické praxi i ve výzkumu.

34. KOTÁSKOVÁ, J., Vajda, I.: Osobnost, interpersonalita a pojetí výchovy u rodičů jako socializační činitelé; komplexní analýza trendů longitudinálních dat. Čs. Psychol., 25, 1981, č. 2, s. 98-113.

Matematickými, statistickými a empirickými postupy jsou analyzovány trendy sociálního chování dětí od 18 měs. věku do 6 let v návaznosti na trendy proměnných osobnosti, interpersonality a výchovných postojů obou rodičů těchto dětí. Spolupůsobení těchto trendů je vztahováno i k pozdějšímu vývoji morálního usuzování u dětí.

35. KUČERA, M.: Princip odrazu v psychologické metodologii. Čs. Psychol., 25, 1981, č.4, s. 361-366.

Je zkoumán princip odrazu v psychologii v jeho třech aspektech: 1. ontologickém a obecném; 2. gnozeologickém; 3. sociologickém. Pozornost je soustředěna na poslední z aspektů. Zde je formulován požadavek studovat obsahy a formy vědomí na základě vnitřního vztahu mezi individuálním společenským bytím, realizovaným činností individua, a jeho reprodukcí ve vědomí (tedy nikoli jen jako vztahu individuální-společenské vědomí). Další formy psychiky (např. kolektivní vědomí, citění, apod.) jako od tohoto prvního vztahu odvozené. Správnost, pravdivost odrazu je potom třeba chápat maximálně široce, tj. odchylky od teoretického vědomí materialisticky vysvětlit v jejich nutnosti.

36. LINHART, J., Benešová, D.; Nové psychologické metody v socioekonomickém řízení a v ideologickém působení. Věstník ČSAV, 5, 1981, s.209-214.

Studie se zabývá teoretickými východisky nových metod MPA a MASU. Zároveň přináší stručnou charakteristiku výsledků, kterých bylo dosaženo ve státním plánu pomocí výše uvedených metod. Zároveň jsou podány návrhy na jejich další využití v praxi naší společnosti.

37. LINHART, J., Mann, F., Perlaki, I.: Formování motivace prostřednictvím aktivního sociálního učení. Čs. Psychol., 25, 1981, č.1, s. 1-17.

Autoři ve studii podávají rozbor poznatků motivačních výcviků. Navrhují speciální výcvik na základě metody aktivního sociálního učení (MASU). Teoretický model byl verifikován na souboru studentů Ped. fak. v Č. Budějovicích. Dosažené výsledky podporují domněnku o možnosti využití motivačního výcviku při přípravě učitelů.

38. LINHART, J., Turková, M.: Užití zákonitostí učení při osvojení čtecích dovedností. Čs. Psychol., 25, 1981, č.5, s. 429-439.

Na podkladě hypotéz odvozených z nové Linhartovy teorie učení provedli oba autoři výzkum počátečního čtení u dětí normálních a zaostávajících, jednak v Praze jednak v Brandýse. Výzkum potvrdil správnost nové navrhované metody čtení a její význam při zvyšování efektivity výuky.

39. LINHART, J., Kováč, D., KODÝM, M., Pardel, T.: Psychologija v Českoslovakii. Psychologičeskij ž., 2, 1981, č. 5, s. 166-170.

Článek podává přehled rozvoje psychologie a hlavních psychologických pracovišť v Československu. Shrnuje úkoly, které stojí před československou psychologií, dotýká se nejvýznamějších výsledků výzkumu a vytyčuje hlavní perspektivy rozvoje.

40. Turková, M., LINHART, J.: Psychologické základy počátečního čtení. Čs. Psychol., 25, 1981, č.4, s. 289-298.

Studie podává přehled nových výsledků z dlouhodobých výzkumů lidského učení v PsÚ. Analyzuje zejména

zákonitosti při zdokonalení metod počátečního čtení a psaní; zároveň ukazuje na možnost využít těchto výsledků při pomoci zaostávajícím žákům.

41. SLAMĚNÍK, I.: Párově asociační učení z hlediska teorie znaku. Čs. Psychol., 25, 1981, č.4, s. 299-315.

Teoretický rozbor současných poznatků o párově asociačním učení (PAU) na základě kategorií marxistické psychologie ukazuje, že podstatu tohoto druhu učení lze spatřovat v utváření znaků, nabývání jejich významů a paměťovém kódování vazeb mezi znaky jejich významy. Hypotéza o znakové podstatě PAU je ověřována experimentálním výzkumem, provedeným u 210 p.o. dvěma metodami učení, při kterých se p.o. učí osmi číselným párovým položkám.

42. Frencl, M., SLAMĚNÍK, I.: Metodologické problémy zpracování náhodně správných odpovědí v párově asociačním učení. Čs. Psychol., 25, 1981, č.5, s. 452-461.

Při experimentech s párově asociačním učení (PAU) bylo zjištěno, že zvláště v počátečních fázích pokusu může p.o. odpovědět náhodně správně na stanovený podnět. Tuto skutečnost potvrzují také křivky učení. K podrobnějšímu rozboru a zjištění zákonitostí tohoto jevu byl vypracován a na experimentální data aplikován matematicko-statistický model.

VÝZKUMNÉ ZPRÁVY A STUDIJNÍ MATERIÁLY

43. HLAVSA, J.: Systematika tvořivosti. Bulletin Psychol. ústavu ČSAV, 1981, č. 4. s. 17-32.

Je vypracována přehledná systematika výzkumných i aplikačních problémů tvořivosti a tvůrčí práce, uspořádaná po výkladu do tabulky. Systematika může sloužit pro další výzkum a rozvojový program tvořivosti v socialistické společnosti.

44. HLAVSA, J., KODÝM, M., LANGOVÁ, M.: Problematika situací se zřetelem k výchovné vzdělávacímu procesu.

Bulletin Psychol. ústavu ČSAV, 1981, č. 4, s. 1-16.

Motivace k učení je produktem vzájemného působení učitele, výchovné nebo vyučovací situace a žáka. Analýza výchovně vzdělávací činnosti učitele závisí na úrovni informací o činitelích a dynamice pedagogických situací.

45. KODÝM, M.: Ke koncepci HÚ VIII-6-6. Bulletin Psychol. ústavu ČSAV, 1981, č.2, s. 1-11.

V článku je podána koncepce HÚ SPZV, který koordinuje PsÚ ČSAV v 7.PLP; dále je uveden přehled dílčích úkolů HÚ se základními jejich charakteristikami, harmonogramem kontrolovatelných výstupů v jednotlivých letech.

46. Baláž, O., KODÝM, M.: Úkoly pedagogických a psychologických věd po XVI. sjezdu KSČ. Materiál Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV. Praha 1981, 21 s.

V materiálu jsou shrnuty úkoly stanovené na XVI. sjezdu KSČ společenským vědám. V souladu s vytýčenými úkoly se bude pedagogická věda v ČSSR podílet na rozpracování teoretických základů dalšího rozvoje výchovně vzdělávací soustavy. Rámcové vymezení cílů a úkolů pro společenské vědy implikuje též úkoly pro vědecko-výzkumnou činnost v psychologii.

47. LINHART, J.: Metodologická východiska modelů myšlení a učení. Bulletin Psychol. ústavu ČSAV, 1981, č. 2, s. 12-26.

Autor podává přehled dosavadních hlavních modelů myšlení a učení (např. Minského aj.). Na základě vlastních výzkumů navrhuje původní model myšlení v situaci řešení problému.

48. LINHART, J., KUČERA, M.: Anotace dílčího problému Člověk ve vývoji společnosti a systému řízení 1. problému Rozvoj systému plánovitého řízení sociálních procesů v období rozvinuté společnosti HÚ VIII-3-3 Plánování a programování společenských procesů v období výstavby rozvinuté socialistické společnosti v ČSSR. Praha, Psychol. ústav 1981.

Anotace obsahuje uvedení úkolů pro 1. teoretickou a metodologickou oblast (soustava věd o člověku, místo psychologie, vztahy vědomí-osobnost-společnost, princip odrazu, činnost a poznávací procesy, atd.), a 2. výstupy do praxe (pro procesy učení a řešení problému včetně Metody aktivního sociálního učení, a pro ideologické působení).

POPULÁRNĚ VĚDECKÉ PRÁCE

49. KODÝM, M.: Úkoly československé psychologie. Rudé Právo, 1981, 8.VII., s. 4.

Interview s doc. Kodým, ředitelem Psychologického ústavu ČSAV, o hlavních úkolech psychologie v socialistické společnosti, o podílu Psychol. ústavu v tomto procesu, nástin nejdůležitějších výsledků v dané oblasti a perspektivy tohoto výzkumného pracoviště do budoucna.

ZPRÁVY O VĚDECKÝCH AKCÍCH

50. FRAŇKOVÁ, S.: 8th Ethological conference in ČSSR. Activ. Nerv. Super., 23, 1981, s. 175-176.

Zpráva o konferenci, kterou uspořádala Čs. psychologická společnost při ČSAV spolu se Zoologickou společností při ČSAV a Českou společností pro studium VNČ Lékařské spol. J.E.Purkyně.

51. KODÝM, M., Kováč, D.: XXII. mezinárodní kongres psychologie v Lipsku. Čs. Psychol., 25, 1981, č:3, s. 262-263.
Autoři hodnotí průběh kongresu, vyzdvihují hlavní problémové okruhy, zaměřené převážně na teoretické a experimentální problémy psychologie.

REFERÁTY

52. BLAŽEK, V.: Pigmentace dětí v ČSSR. Cyklus přednášek "Nové poznatky v antropologii". Praha, 12.1.1981, Národní muzeum.

Referát shrnoval základní výsledky obsažené v rigorózní práci "Pigmentace vlasů a oční duhovky československých dětí", která byla připravena na základě rozsáhlého antropologického výzkumu.

53. BLAŽEK, V., Hajniš, K., Brůžek, J.: Pigmentation development in Czechoslovak children. IIIrd European Workshop on Melanin Pigmentation. Praha, 28.9.-1.10.1981.

Referát shrnul údaje o ontogenetických změnách pigmentace očí a vlasů dětí z ČSSR na základě rozsáhlého antropologického výzkumu.

54. Hajniš, K., Brůžek, J., BLAŽEK, V.: Vývoj základních tělesných znaků českých a slovenských dětí. Symposium "Růst a vývoj člověka". Praha, 8.6.1981.

Referát obsahoval popis vývojových změn tělesné výšky a hmotnosti československých dětí a dětí z českých zemí a ze zemí Slovenska zvlášť. Výsledky rozsáhlého antropologického výzkumu byly detailně srovnány s předchozími údaji z literatury.

55. FRAŇKOVÁ, S.: Podvýživa a sociální chování u zvířat. 8. etologická konference. Malá Morávka, 5.-8.5.1981. Přednesen souborný referát o vlivech protein-energetické malnutrice na vývoj sociálního chování a dlouhodobé projevy u laboratorních potkanů.
56. FRAŇKOVÁ, S., Pařízková, J.: Impact of malnutrition on psychic development and cultural evolution of man. Mezinárodní symposium "Evolution and Enviroment". Brno, 17.-21.8.1981. Předneseny výsledky teoretické práce v rámci řešení ŠPZV VI - 1 -14/06.
57. KODÝM, M.: Československá psychologie a škola. Diskusní klub sekce ped. a psychol. MěV Soc. ak. Praha, 29.10.1981. Referující vymezil úkoly psychologie v procesu realizace Dokumentu o dalším rozvoji československé výchovně vzdělávací soustavy. Nejzávažnější úkoly se vztahují k problematice studia osobnosti žáka a k problematice studia osobnosti učitele. Analyzoval směry výzkumu v uvedených oblastech a konfrontoval je s reálnými možnostmi československé psychologie. Výsledky psychologických výzkumů nacházejí největší uplatnění právě v oblasti naší školy.
58. KODÝM, M.: K metodologičeskim i teoretičeskim problemam sposobnostěj. 5. vstreča psychologov pridunajskich stran. SSSR, Rostov, 24,9.-1.10.1981. V současné době v psychologii se zvyšuje zájem o problematiku schopností, který vychází z potřeb vědeckotechnického rozvoje, ze zájmu o činnost člověka a studia této problematiky na vyšší úrovni, než tomu bylo v minulosti. Těchto otázek si všímá autor referátu a nastiňuje základní metodologické, teoretické a aplikační problémy schopností.

59. KODÝM, M.: 60 let KSČ v boji za rozpracování a realizaci vědeckotechnické politiky strany a její odraz v psychologii. Vědecký seminář k 60. výročí založení KSČ. Praha, Psychol. ústav ČSAV, 19.5.1981.
Referát se zabývá historií KSČ, její koncepcí vědeckotechnické politiky a rozvojem psychologie v Československu se zřetelem k úsilí o vytvoření marxistické filosofie.
60. KODÝM, M.: Úkoly československé psychologie po XVI. sjezdu KSČ. X. psychologické dny CSPS. Plzeň, 7.9.1981.
Autor provedl analýzu úkolů československé psychologie, které vyplývají ze závěrů XVI. sjezdu KSČ. Na základě společenských potřeb vytýčil hlavní funkce psychologie, které je nutno postupně realizovat při plnění úkolu SPZV. Seznámil účastníky Psychologických dnů se SPZV v oblasti československé psychologie na 7. pětiletku.
61. KOTÁSKOVÁ, J.: Metodiky longitudinálního výzkumu socializace osobnosti. Naučno-issledovatel. institut obščej psich. i pedagog. psichol. APN SSSR, září 1981.
Popsány a demonstrovány techniky použití při longitudinálním sledování vývoje osobnosti s poukazy na návaznost na problematiku oddělení prof. Ravič-Ščerbo.
62. KOTÁSKOVÁ, J.: Metodologické problémy výzkumu dítěte a nové poznatky z longitudinálních projektů. Seminář odd. dětské psychiatrie FN v Motole. Praha, březen 1981.
Lékařskému a psychologickému fóru byly presentovány pokusy o moderní metodologické přístupy v hodnocení longitudinálních dat ze světových i vlastních výzkumů.
63. KOTÁSKOVÁ, J.: Teoreticko-metodologické otázky výzkumu vývoje osobnosti. Institut psychologii AV SSSR, září 1981.

Shrnutí marxistické přístupy k osobnosti a hlavně jejímu vývoji. Presentovány pokusy o aplikaci systémové-hopojetí v koncipování a hodnocení výsledků longitudinální studiesocializace osobnosti.

64. KOTÁSKOVÁ, J., KODÝM, M.: Nové koncepce psychického vývoje a jejich metodologické důsledky. 7.čs-sovětský seminář "Problém vývoje v pedagogice a pedagogické psychologii". Praha, 16.-17.6.1981.

Shrnutí novější metodologické a teoretické přístupy ve vývojové psychologii, zvláště systémové pojetí respektování aktivity subjektu a sociokognitivních koncepcí. Presentovány výsledky longitudinálních výzkumů.

65. KOTÁSKOVÁ, J., Vajda, I.: Zkušenosti s užitím některých informačně-teoretických metod při studiu psychické ontogeneze. Praha, Česká společnost biolog. inženýrství Čs. lékař. spol., leden 1981.

Demonstrace použití teoreticko-informačních přístupů ve vývojové psychologii, zvláště v analýze metody sémantického diferenciálu a hodnocení trendů longitudinálních dat.

66. LINHART, J.: Dialektika kategorií v psychologii. Psychologická fakulta MGU, Moskva, říjen 1981.

V této přednášce autor podal přehled psychologických kategorií, rozpracovaný v nové učebnici Základy obecné psychologie. Přednáška byla určena profesorům a docentům Psychologické fakulty Lomonosovy university v Moskvě.

67. LINHART, J.: K teorii poznávacích procesů a tvořivého myšlení. 5 vstreča psychologů pridunajskich stran. SSSR, Rostov, 24.9.-1.10.1981.

Přednáška podává přehled teorií kognitivních procesů jak z hlediska individuálního tak historického vývoje poznání. Soustřeďuje se zejména na analýzu vlastností dialektického tvořivého myšlení na podkladě vlastních i sovětských výzkumů.

68. LINHART, J.: Rozvoj aktivity subjektu a procesy učení. 7. čs.-sov. seminář "Problém vývoje v pedagogice a pedagog. psychologii". Praha, 16.-17.6.1981.

Je podána analýza vztahů člověka k vývoji socialistické společnosti na podkladě historického materialismu. Autor navrhuje několik nových psychologických metod pro systém společenského řízení.

69. LINHART, J.: Psychický odraz času a prostoru. Seminář k filosofickým problémům přírodních a společenských věd při Presidiu ČSAV, Praha, říjen 1981.

Přednáška byla určena účastníkům výše zmíněného semináře. Řeší problematiku teorie odrazu ve vztahu k prostoru a času; objasňuje mechanismy na základě kterých se uskutečňují vjemy a představy prostoru a času. Podrobně se zabývá zejména problematikou anticipace a předvídání.

70. LINHART, J.: Rozvoj aktivity subjektu a procesy učení. 7. čs.-sov. seminář "Problém vývoje v pedagogice a pedagogické psychologii". Praha, 16.-17.6.1981.

Autor stručně objasnil východiska své teorie učení a její význam v rozvoji aktivity žáka.

71. LINHART, J.: Teoretický model řešení problémových situací v MTK. Mezinárodní seminář, Jíloviště, říjen 1981.

Autor se zabývá základními sociálně psychologickými vztahy v mezinárodních pracovních kolektivech (MTK). Na základě toho navrhuje model řešení problémových situací, který je možno aplikovat v činnosti a v životě těchto

pracovních kolektivů. Přednáška vyjde ve společném sborníku.

72. LINHART, J.: Využití psychologie učení a vývoje při učení a vývoje při zdokonalování nové výchovně vzdělávací soustavy. Přednáška ve Ktyni v Podkrkonoší, červen 1981.

Přednáška byla určena pro učitele na škole, kde provádíme výzkum našimi metodami. Byla podána charakteristika používaných metod. Dále byly diskutovány aktuální psychologické problémy v současné škole.

73. LINHART, J., KUČERA, M.: Modely řešení problému - některé výsledky, aplikace možnosti. Přednáška na semináři ÚFS ČSAV v Mariánských Lázních, listopad 1981. Praha, ÚFS ČSAV, 1981.

Autoři se zabývají metodologickými východisky zkoumané tematiky. Účastníkům hlavního úkolu vedeného dr. Kuttou, předložili některé možnosti na aplikaci psychologických modelů v socioekonomickém řízení.

74. LINHART, J., Novák, V.: Social consciousness and the Evolution of Human Enviroment. Symposium MBÚ ČSAV "Evolution and Enviroment". Brno, 16.-21.8.1981.

Autoři podávají rozbor základních zákonitostí biologické a sociální evoluce člověka ve vztahu k lidskému prostředí. Ukazují kvalitativní změnu, která nastala vznikem společenského vědomí.

75. ŠPAČEK, M., BLAŽEK, V.: Komunikativní schopnosti primátů a člověka. VIII. etologická konference. Malá Morávka, 4.-8.5.1981.

V referátu byly srovnány výsledky různých výzkumů komunikace šimpanzů (zvl. na základě umělých znakových systémů) s používáním řeči u člověka. Dále byly popsány různé přístupy k otázkám komparace komunikativních schopností člověka a primátů. Z referátu vyplynula jednak nutnost značné opatrnosti ve vyvozování závěrů z takovýchto komparací, jednak potřeba zaměřit výzkum komunikace vyšších primátů nejen na diskrétní, ale i na nediskrétní složky v jejich komunikativních projevech.

JMENNÝ REJSTŘÍK

BLAŽEK, V.: Änderungen der Hautfalten Dicke an Extremitäten und Kopf im Kindesalter und ihre Beziehungen zum Rohrer-Index.	26
Kategorie páne a postavy pražských matek	3
Komunikativní schopnosti primátů a člověka	75
Ontogeneze vlasové a oční pigmentace v době dětské	24
Tloušťka kožních řas a depotní tuk u 9 až 15 letých českých a slovenských dětí	25
BOKOROVÁ, V.: The problem of human motivation modelling	6
Význam sociálně psychologických přístupů v oblasti výchovy	7
FRAŇKOVÁ, S.: 8th Ethological conference in ČSSR	50
Impact of malnutrition on psychic development and cultural evolution of man	56
Influence of early social environment on behavioural development and on later maternal behaviour of protein deprived rats	27
Long term effects of protein deprivation and of psychological stress	8
Nutrition and Behavior	9

Přívýživa a sociální chování u zvířat	55
Psychologické důsledky rané malnutrice	28
Spontaneous motor activity energy cost of group and lipid metabolism in male rats with early protein energy malnutrition	30
Srovnání spontánního chování křečička džungerského a laboratorního potkana	29
Účast psychologie v péči o zdraví lidu	10
HLAVSA, V.: Efektivní příprava k tvůrčí řídicí práci	11
Identifikace tvořivosti s problémy rozvoje tvůrčích schopností	12
Motor activities with creative effects	14
Některé akce aplik. psychologie kreativity koncem let sedmdesátých	31
Principy a metody výchovy k tvořivosti	13
Problematické situace se zřetelem k výchovně vzdělávacímu procesu	44
Psychologické problémy výchovy k tvořivosti	1
Research and Application of Creativity in Czechoslovakia in Creativity in Creativity Research	15
Systematika tvořivosti	43
KODÝM, M.: Čs. psychologie a škola	57
XXII. mezinár. kongres psychologie v Lipsku	51

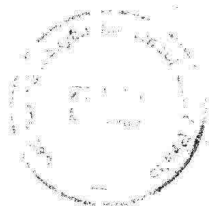

K metodologičeským i teoretičeským problémám spůsobnostěj	58
Ke koncepci HÚ VIII-6-6	45
Nové koncepce psychického vývoje a jejich metodolog. důsledky	64
Podíl psychologie na realizaci vědní politiky strany	4
Problematika situací se zřetelem k výchovně vzdělávacímu procesu	44
Problémy naučnej informacii v psychologii sporta	17
Psychologija v Českoslovakii	23
Psychologija v Českoslovakii	39
60. let KSČ v boji za rozpracování a realizaci vědeckotechnické politiky a její odraz v psy- chologii	16
60 let KSČ v bojiz rozpracování a realizaci vědeckotechnické politiky a její odraz v psy- chologii	32
Úkoly čs. psychologie	49
Úkoly čs. psychologie po XVI. sjezdu KSČ	60
Úkoly pedagogických a psychologických věd po XVI. sjezdu KSČ.	46
KOTÁSKOVÁ, J.: Lokalizace kontroly jako moderní měřítko regulace osobnosti u dětí	33
Metodiky longitudinálního výzkumu socializace osobnosti	61

Metodologické problémy výzkumu dítěte a nové poznatky z longitudinálních projektů	62
Nová koncepce psychického vývoje a jejich metodologické důsledky	64
Osobnost, interpersonelita a pojetí výchovy u rodičů jako socializační činitelé; komplexní analýza trendů longitudinálních dat	34
Teoreticko-metodologické otázky výzkumu vývoje osobnosti	63
Učení se roli z hlediska ontogenetických a celospolečenských změn	18
Zkušenosti s užitím některých informačně-teoretických metod při studiu psychické ontogeneze	65
KUČERA, M.: Anotace dílčího problému	48
Modely řešení problému - některé výsledky, aplikace možnosti	73
Princip odrazu v psychol. metodologii	35
LANGOVÁ, M.: Problematika situací se zřetelem k vých.-vzděl. procesu	44
Upletnění psychologie při výchově socialistické osobnosti	19

LINHART, J.: Analiz latentnych periodov reekcij pri respoznavaniji risunkov	20
Anotace dílčího problému Člověk ve vývoji společnosti a systému řízení 1. problému Rozvoj systému plánovitého řízení sociálních procesů v období rozvinuté socialistické spo- lečnosti HÚ VIII-3-3 Plánování a programování společenských procesů v období výstavby roz- vinuté socialistické společnosti v ČSSR	48
Dialektika kategorií v psychologii	66
Formování motivace prostřednictvím ASU	37
K teorii poznávacích procesů a tvořivého myšlení	67
Metodologické východisko modelů myšlení a učení	47
Modely řešení problému - některé výsledky, aplikace možnosti	73
Nové psychologické metody v socioekonomickém řízení a v ideologickém působení	36
Proceedings of the 3rd Prague Conference Psychology of Human Learning and Development	5
Psychologije v Českosloveskii	23
Psychologije v Českosloveskii	39
Psychický odraz času a prostoru	69
Psychológia činnosti riešenie problémov a učenia v procesoch riadenia	21

Psychologické základy počátečního čtení	40
Rozvoj aktivity subjektu a procesy učení	68
Rozvoj aktivity subjektu a procesy učení	70
Social consciousness and the evolution of human environment	74
Teoretický model řešení problémových situací v MTK	71
Úkoly psychologických věd po XVI. sjezdu KSČ	22
Užití zákonitostí učení při osvojení čtecích dovedností	38
Využití psychologie učení a vývoje při zdokonalování nové výchovně vzdělávací soustavy	72
Základy obecné psychologie	2
SI AMĚNÍK, I.: Metodologické problémy zpracování náhodně správných odpovědí v PAU	42
Párově asociční učení z hlediska teorie zreku	41
ŠPAČEK, M.: Komunikativní schopnosti primátů a člověka	75

AP32

5. 1982.

Bulletin Psychologického ústavu ČSAV je publikací s volnou periodicitou vydávanou pro interní potřebu československých a vybraných zahraničních psychologických pracovišť. Jeho úkolem je pohotově informovat o výsledcích vědecké a výzkumné činnosti ústavu.